

PRZEDMOWA

Oto ukazuje się kolejny, czwarty już tom serii *Principia Philosophiae Christianae*, tym razem wydany dla uczczenia pamięci zmarłego 120 lat temu wielkiego męża Kościoła – papieża Leona XIII. Zawartość tomu bogata i tak różnorodna, jak wielorakie było nauczanie tego niezwykłego papieża z przełomu XIX i XX wieku.

Leon XIII jako pierwszy otworzył Tajne Archiwa Watykanu dla wszystkich badaczy, co stało się symbolem otwartości Kościoła na świat zewnętrzny. Powołał Papieską Komisję Biblijną, przychylnie wyrażał się o demokratycznym systemie rządów, a dzięki szczególnej wrażliwości i uwadze skierowanej ku ludziom ciężkiej pracy fizycznej nazywany był już za życia „papieżem robotników”. Mało tego, dostrzegł narastający kryzys życia rodzinnego, czego wymiernym skutkiem było m.in. ustanowienie uroczystości Świętej Rodziny. Dla ożywienia katolickiej myśli teologicznej i filozoficznej Leon XIII usilnie zachęcał świat nauki do wzorowania się na osiągnięciach intelektualnych scholastyki oraz nauczaniu św. Tomasza z Akwinu. Był autorem wielu cennych inicjatyw, w ramach których zapraszał chrześcijan niekatolików do ponownego zjednoczenia w jednym Kościele Chrystusowym. Wszystko to razem składało się na niezwykłą, wielowymiarową mozaikę tworzoną przez 25 lat jego pontyfikatu, która ukazuje Kościół jako wspólnotę wiary bazującą na słowie Bożym i Tradycji, ale także szanującą to wszystko co pozytywne w ówczesnych przemianach społecznych i intelektualnych. Kościół taki starał się skutecznie zaradzić pojawiającym się negatywnym i niebezpiecznym aspektom nowoczesnego społeczeństwa industrialnego.

Pamięć o tak ważnej dla Kościoła i nauki postaci została godnie uczczona w serii artykułów składających się na nowy tom serii. Bez trudności znajdziemy tu liczne odwołania do wielowiekowej współpracy wiary i rozumu (*fides et ratio*), czego przykładem jest choćby tekst *Kompromis a bezkompromisowość*

w świetle relacji wiary i rozumu (wszak dobrze wiemy, że „Boże przymioty stają się widzialne dla umysłu przez Jego dzieła”; Rz 1, 19). Przypomniana też zostanie Tradycja, zarówno ta najstarsza (Justyn Męczennik), jak i późniejsza, średniowieczna, czego ślad odnajdziemy w tekście *Święty Tomasz z Akwinu a powstanie nowożytnego i nowego ateizmu*. W nieco innych odsłonach pojawia się ciekawe nawiązania do myśli filozoficznej św. Anzelma z Canterbury i Mistra Eckharta. Ścieżka intelektualnych inspiracji i poszukiwań autorów prowadzi nas dalej przez późną scholastykę XVII wieku aż do dociekań Kanta i Heideggera, na teozoficznej myśli wschodniej Mikołaja Bierdajewa kończąc. Dopełnieniem tego wszystkiego wydaje się być odważne spojrzenie sięgające nawet poza bezpośredni kontekst szeroko rozumianej filozofii chrześcijańskiej, mianowicie w stronę świata buddyzmu.

Mimo że w przedkładanym czytelnikowi do lektury czwartym już tomie *Principia Philosophiae Christianae* pojawiają się – być może nieczęsto – bezpośrednie nawiązania do osoby i spuścizny papieża Leona XIII, to jednak każdy czytelnik sięgający po zgromadzone tutaj teksty stosunkowo łatwo odnajdzie w nich wyraźne pokrewieństwo ducha łączące zespół autorów z owym wybitnym Mężem Kościoła. Jego główną pasją bowiem było bogate czerpanie ze źródeł chrześcijaństwa oraz z najlepszych tradycji kolejnych wieków jego rozwoju. To zaś pozwalało Mu na twórczą otwartość wobec nadchodzących nowości, a także mądre i roztropne ich wykorzystanie dla zbudowania wspólnoty ludzkiej oraz dobra obecnych i przyszłych pokoleń uczniów Chrystusa.

Bp prof. Andrzej Siemieniewski